

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

25 листопада 2025 року

№ 28-5

Київ

Про розгляд Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у січні – вересні

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25 і 26 Закону України „Про Рахункову палату” розглянуто Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у січні – вересні.

За підсумками обговорення Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. У січні – вересні 2025 року Закон України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” (далі – Закон) виконувався в умовах продовження повномасштабного вторгнення, що супроводжувалось погіршенням логістики, руйнацією енергетичної та транспортної інфраструктури, зростанням внутрішньої та зовнішньої міграції населення, скороченням експорту, збільшенням імпорту у всіх товарних групах, наслідком чого стало від’ємне сальдо торговельного балансу, подальше збільшення якого є ризиком для стійкості гривні й ускладнення економічної ситуації.

2. За таких несприятливих умов економіка зросла. Рушіями економічного зростання стали будівництво (насамперед нежитлових будівель) і роздрібна торгівля (внаслідок розширення споживчого попиту у результаті зростання реальних доходів населення).

3. Доходи державного бюджету становили 2 трлн 712,9 млрд грн, або 109,3 відс. затвердженого в Законі показника і 80 відс. плану з урахуванням змін.

4. План доходів загального фонду на звітний період перевиконано на 94,7 млрд грн, або 5,2 відс., чому сприяло надпрогнозоване зростання окремих макропоказників, зокрема споживчих цін, заробітної плати і прибутків суб'єктів господарювання, насамперед державного сектору.

Водночас менший, ніж прогнозувалося, курс гривні до іноземних валют, скорочення видобутку природного газу і виробництва пального (спричинене у тому числі пошкодженнями виробничої інфраструктури) призвели до невиконання окремих доходів, зокрема податків, що справляються при ввезенні товарів на митну територію України, рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення та акцизного податку з вироблених в Україні товарів. Зазначене збільшує ризик невиконання цих платежів за підсумками 2025 року. Крім того, зменшення на 10,3 відс. прибутків прибуткових підприємств за результатами першого півріччя 2025 року, порівняно з відповідним періодом 2024 року, посилює ризик невиконання плану податку на прибуток підприємств.

Надходження до загального фонду безповоротної допомоги від міжнародних партнерів загалом перевищили план на звітний період на 13,5 млрд грн, або 4,6 відс., за рахунок грантів на бюджетну підтримку. При цьому недонадходження запланованих коштів допомоги від Європейського Союзу (далі – ЄС) становило 40,4 млрд грн, або 69,3 відс., і спричинене насамперед невиконанням або невчасним виконанням заходів, передбачених у Плані України для реалізації програми Ukraine Facility.

5. Доходи спеціального фонду становили 91,1 відс. плану на рік і, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшились на 26,8 відс. насамперед за рахунок власних надходжень бюджетних установ, отриманих у натуральній формі, та податку і збору на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення військовослужбовців.

6. Порівняно з січнем – вереснем 2024 року доходи державного бюджету зросли на 543,5 млрд грн, або 25,1 відс., при цьому темпи зростання протягом звітного періоду уповільнилися.

Зокрема доходи державного бюджету зросли, за оцінкою Рахункової палати, на 348 млрд грн за рахунок неекономічних чинників:

змін податкового законодавства – на 126,9 млрд грн;

власних надходжень бюджетних установ з інших джерел – на 124,7 млрд грн;

коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, – на 45,5 млрд грн;

безповоротної допомоги від міжнародних партнерів – на 44,7 млрд грн;

надходжень, отриманих у зв'язку з виконанням Закону України „Про санкції”, – на 6,2 млрд гривень.

Економічні чинники сприяли збільшенню доходів державного бюджету на 165,8 млрд грн, зокрема, за рахунок:

збільшення заробітної плати і видатків на грошове забезпечення військовослужбовців – на 46,1 млрд грн;

девальвації гривні – на 39,9 млрд грн;

зростання оподаткованого імпорту – на 29,4 млрд грн;

інфляції – на 29 млрд грн;

зростання прибутків прибуткових підприємств – на 21,4 млрд гривень.

7. Податковий борг перед державним бюджетом збільшився з початку року на 66,1 млрд грн, або в 1,5 раза, – до 201,1 млрд грн, що негативно вплинуло на виконання державного бюджету і посилює ризики недонадходження доходів державного бюджету за підсумками 2025 року.

8. Видатки державного бюджету у січні – вересні 2025 року становили 3 трлн 639,3 млрд грн, або 72,1 відс. плану на рік, і зросли, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 22,2 відсотка. При цьому частка видатків на оборону в загальному обсязі збільшилась, частки всіх інших – зменшились.

9. Видатки головних розпорядників коштів державного бюджету (далі – головні розпорядники) сектору безпеки й оборони проведені у січні – вересні 2025 року в сумі 2 трлн 525,8 млрд грн, або 69,4 відс. загального обсягу видатків державного бюджету, що більше, порівняно з відповідним періодом 2024 року, на 623 млрд грн, або 32,7 відсотка.

10. Видатки загального фонду державного бюджету менші плану на звітний період на 161,3 млрд грн, або 5,4 відс., насамперед за бюджетними програмами головних розпорядників, зокрема: сектору безпеки й оборони – на 70,2 млрд грн, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України – на 25,5 млрд грн, Міністерства охорони здоров'я України – на 11,0 млрд грн, Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України – на 8,4 млрд гривень. Причинами проведення видатків в обсягах менше плану стали, зокрема: недотримання або перенесення визначених умовами контрактів термінів поставок товарів, здійснення робіт і послуг, у тому числі оборонного призначення, економія видатків із соціальних послуг і обслуговування державного боргу.

11. Видатки спеціального фонду державного бюджету проведено у сумі 821,3 млрд грн, або 77,5 відс. плану на рік, із них 90,5 відс. становили видатки сектору безпеки й оборони.

12. Є ризики непроведення у запланованих обсягах до кінця року видатків та надання кредитів за бюджетними програмами головних розпорядників для реалізації публічного інвестиційного проєкту. У січні – вересні видатки та надання кредитів за цими бюджетними програмами на 59,7 млрд грн, або 59,6 відс., менші плану на звітний період. Основними причинами стало тривале розроблення нормативно-правових актів, укладання договорів і здійснення тендерних процедур.

13. У січні – вересні 2025 року Кабінет Міністрів України розподілив 62,4 відс. коштів резервного фонду, при цьому продовжувалося виділення коштів із цього фонду на заходи, видатки за якими передбачені за рахунок інших джерел. Загалом на такі заходи у звітному періоді виділено 24,4 відс. коштів резервного фонду.

14. З початку року прострочена дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками зросла на 29 відс. до 81,3 млрд грн, прострочена кредиторська заборгованість – на 28,3 відс. і становила 1,7 млрд грн, що є наслідком насамперед системних порушень договірної дисципліни.

15. Зовнішні надходження від міжнародних партнерів, отримані як зовнішні запозичення і безповоротна допомога, в сумі 1 трлн 351,1 млрд грн збільшилися на 34,9 відс., порівняно з відповідним періодом 2024 року, і сприяли збереженню фінансової стійкості та наповненню державного бюджету. При цьому частка безповоротної фінансової допомоги у загальному обсязі зовнішніх надходжень зменшилася з 27,2 до 23,5 відсотка.

Водночас внаслідок порушення термінів / неповного виконання зобов'язань у частині досягнення низки цільових показників щодо впровадження реформ не отримано запланованих на звітний період надходжень у сумі 5,7 млрд євро від ЄС за програмою Ukraine Facility і 0,5 млрд дол. США за кредитом Міжнародного валютного фонду.

16. Надходження із внутрішніх джерел на 15,3 відс. більші, ніж у відповідному періоді попереднього року, і становили 2 трлн 935,1 млрд грн:

2 трлн 395,5 млрд грн – доходи без урахування отриманих від міжнародних партнерів грантів (дарунків), що більше на 26,3 відс.;

382,3 млрд грн – внутрішні запозичення, що більше на 1,3 відс.;

146,1 млрд грн – кошти єдиного казначейського рахунку, що менше на 43,8 відс.;

9,0 млрд грн – кошти від повернення кредитів, що більше на 9,9 відс.;

2,2 млрд грн – надходження від приватизації державного майна, що більше на 0,4 відсотка.

17. Дефіцит державного бюджету – 921,2 млрд грн, або 54,3 відс. плану на 2025 рік. Зокрема, дефіцит загального фонду на 22,4 відс. менший плану на звітний період і становить 892,3 млрд гривень.

18. Надходження в частині фінансування державного бюджету на 258,5 млрд грн, або 14,2 відс., менші плану на січень – вересень 2025 року внаслідок недоотримання насамперед державних запозичень на 173,3 млрд грн, або 10,9 відсотка. Зниження попиту на облігації внутрішніх державних позик, зростання їх дохідності, недоотримання державних запозичень посилюють ризики фінансової дестабілізації.

19. Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу збільшився на 1 трлн 43,2 млрд грн, або 14,9 відс., – до 8 трлн 24,1 млрд гривень. При цьому зовнішній борг зріс на 1 трлн 14,7 млрд грн, або 20,1 відс., що збільшує валютний ризик.

Витрати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу становили 709,0 млрд грн і збільшились на 22,4 відс., порівняно з відповідним періодом попереднього року, при цьому на 5,7 відс. менші плану на звітний період.

20. У січні – вересні 2025 року видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам на 22,3 млрд грн, або 13,4 відс., менші плану на звітний період. Зокрема, не розпочато надання субвенцій за чотирма бюджетними програмами на суму 1,8 млрд грн, видатки на надання трансфертів за дванадцятьма бюджетними програмами менші плану на 20,5 млрд грн, або 15,8 відсотка.

З урахуванням викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2025 рік у січні – вересні (далі – Висновок).

2. Надіслати це рішення та Висновок Верховній Раді України.

3. Надіслати Висновок Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

1) доручити Міністерству фінансів України разом з Державною податковою службою України проаналізувати причини зростання податкової заборгованості суб'єктів господарювання перед державним бюджетом і вжити дієвих заходів щодо її зменшення;

2) забезпечити прийняття рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету відповідно до мети формування цього фонду, визначеної частиною першою статті 24 Бюджетного кодексу України;

3) забезпечити своєчасне та повне виконання зобов'язань за програмою Ukraine Facility з метою уникнення затримок у надходженні коштів від ЄС;

4) доручити головним розпорядникам:

вжити заходів щодо погашення передусім простроченої кредиторської та дебіторської бюджетної заборгованості за видатками державного бюджету і недопущення утворення нової простроченої заборгованості;

проаналізувати виконання бюджетних програм і у разі неможливості проведення видатків у запланованих на рік обсягах розглянути доцільність здійснення перерозподілу бюджетних асигнувань для спрямування коштів на вирішення нагальних потреб;

забезпечити підготовку та подання на затвердження Кабінету Міністрів України проектів рішень щодо розподілу нерозподілених коштів трансфертів для проведення запланованих видатків або пропозицій щодо перерозподілу цих коштів на інші видатки для забезпечення нагальних потреб в умовах дії воєнного стану за бюджетними програмами:

Міністерству у справах ветеранів України 1511810 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту із розвитку ветеранських просторів”;

Міністерству освіти і науки України 2211190 „Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам”, 2211370 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти”, 2211360 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів закладів загальної середньої освіти”, 2211850 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти „Нова українська школа” і 2211860 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, закладів освіти з посиленою військово-фізичною підготовкою”;

Міністерству фінансів України 3511280 „Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації”.

4. Надіслати це рішення та Висновок Комітетові Верховної Ради України з питань бюджету для розгляду на засіданні.

5. Надіслати Висновок Міністерству фінансів України в порядку інформування.

6. Оприлюднити це рішення та Висновок на офіційному вебсайті Рахункової палати.

7. Надіслати Висновок Апарату Верховної Ради України засобами електронного зв'язку для розповсюдження серед народних депутатів України.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на Голову Рахункової палати Ольгу Піщанську.

Голова

Ольга ПІЩАНСЬКА